

СТРУКА ПРОТИВ КАЗНЕ ДОЖИВОТНОГ ЗАТВОРА БЕЗ ПРАВА НА УСЛОВНИ ОТПУСТ

7. мај 2019.

Ми, доле потписани,

Подсећајући да је дужност свих државних органа да поштују одредбе Устава Републике Србије,[1] Међународног пакта о грађанским и политичким правима,[2] Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода,[3] Конвенције против мучења и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака[4] и других потврђених међународних уговора, као и правила међународног обичајног права, којима је мучење, нечовечно или понижавајуће поступање или кажњавање забрањено у свим околностима.

Указујући на дугогодишњу праксу Европског суда за људска права из које произлази став тог суда да су државе уговорнице Европске конвенције које за тешка кривична дела предвиђају казну доживотног затвора обавезне да својим законодавством предвиде механизам који омогућава да надлежни домаћи органи, најкасније у року од двадесет и пет година од почетка извршења те казне, размотре да ли су у току њеног извршења код осуђеног наступиле тако значајне промене и да ли је остварен напредак ка ресоцијализацији да даље задржавање осуђеног у казненој установи више не може бити оправдано легитимним пенолошким разлозима, а да у одсуству таквог механизма у правном поретку кажњавање доживотним затвором представља кршење члана 3. Европске конвенције, тј. нечовечно и понижавајуће кажњавање,[5]

Указујући на гледиште Европског комитета за спречавање мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања да се ни за једно лице не може разумно тврдити да ће заувек остати опасно за друштво,[6] као и на препоруку Комитета министара Савета Европе да закон треба да омогући свим осуђеним да буду условно отпуштени, укључујући осуђене који издржавају казну доживотног затвора,[7]

Подсећајући да је Статутом Међународног кривичног суда предвиђено обавезно испитивање испуњености услова за условно отпуштање осуђених на казну доживотног затвора након издржаних двадесет и пет година казне, као и касније периодично испитивање тих услова у случају да је донета негативна одлука о условном отпуштању,[8]

Полазећи од тога да казне у кривичном праву морају бити подобне за остваривање свих прокламованих циљева кажњавања, укључујући и поправљање осуђеног и утицање на њега да убудуће не врши кривична дела,

Оцењујући да важећи поступак помиловања у Републици Србији, због природе председничке функције, непостојања материјалноправних разлога за помиловање који омогућавају неограничено дискреционо одлучивање председника, немогућности осуђеног да оспорава одлуку председника и због других правних разлога, не може бити сматран задовољавајућим механизмом за разматрање оправданости издржавања казне доживотног затвора са становишта пенолошких разлога,

Не умањујући нарочиту тежину кривичних дела насиља усмерених према деци и обавезу државе да предузима мере у циљу њиховог спречавања,

Изражавајући незадовољство што инициране измене кривичног законодавства нису праћене задовољавајућим образложењем, као и што није предвиђено одржавање јавне расправе о њима,

Сагласни смо, у најмањем, да Нацрт закона о изменама и допунама Кривичног законика који је 22. априла 2019. године објавило Министарство правде треба изменити тако што ће се обрисати одредба о забрани условног отпуста осуђених за кривична дела за која је прописана казна доживотног затвора.

У Београду,

7. маја 2019. године

Чланови међународних тела за заштиту људских права и сарадници[9]

- др Драгољуб Поповић, некадашњи судија Европског суда за људска права, адвокат
- др Невена Вучковић Шаховић, некадашњи члан Комитета за права детета и професор Правног факултета Универзитета Унион
- Милош Јанковић, некадашњи члан Поткомитета против мучења, некадашњи заменик заштитника грађана и руководиоца Националног механизма за превенцију тортуре
- др Иван Јанковић, некадашњи члан Европског комитета за спречавање мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања, адвокат у пензији
- др Ђорђе Алемпијевић, члан Европског комитета за спречавање мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања и професор Медицинског факултета Универзитета у Београду
- др Видан Хаци-Видановић, некадашњи правник Европског суда за људска права

Наставници универзитета

- др Ђорђе Игњатовић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Горан П. Илић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Наташа Мрвић Петровић, научни саветник Института за упоредно право
- др Слађана Јовановић, Правни факултет Универзитета Унион
- др Вања Бајовић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Иван Ђокић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Ивана Марковић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Марко Милановић, Правни факултет Универзитета у Нотингему
- др Владимир Водинелић, Правни факултет Универзитета Унион
- др Весна Ракић-Водинелић, Правни факултет Универзитета Унион
- др Марија Драшкић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Драгор Хибер, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Весна Петровић, Правни факултет Универзитета Унион
- др Јасминка Хасанбеговић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Виолета Беширевић, Правни факултет Универзитета Унион
- др Богољуб Милосављевић, Правни факултет Универзитета Унион
- др Татјана Папић, Правни факултет Универзитета Унион
- др Танасије Маринковић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Миодраг Јовановић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Ивана Крстић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Милена Ђорђевић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Горан Дајовић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Бојан Спаић, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Јелена Јеринић, Правни факултет Универзитета Унион
- др Јелена Симић, Правни факултет Универзитета Унион
- др Јелена Арсић, Правни факултет Универзитета Унион
- др Дарко Димовски, Правни факултет Универзитета у Нишу
- др Маја Станивуковић, Правни факултет Универзитета у Новом Саду

- др **Невена Петрушић**, Правни факултет Универзитета у Нишу
- др **Вељко Турањанин**, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу
- др **Зоран Илић**, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију
- др **Ђурађ Стакић**, Универзитет Пенсилваније (Penn State University)
- др **Марина Стакић**, Универзитет Стрејер (Strayer University)
- др **Слађана Драгишић Лабаш**, Филозофски факултет Универзитета у Београду
- др **Александра Илић**, Факултет безбедности Универзитета у Београду
- др **Милана Љубичић**, Филозофски факултет Универзитета у Београду
- др **Дејан Павловић**, Факултет политичких наука Универзитета у Београду
- др **Милош Хрњаз**, Факултет политичких наука Универзитета у Београду
- др **Дарко Симовић**, Криминалистичко-полицијски универзитет
- др **Радомир Зекавица**, Криминалистичко-полицијски универзитет
- др **Емир Ћоровић**, Државни универзитет у Новом Пазару
- **Павле Килибарда**, Правни факултет Универзитета у Женеви (асистент)
- **Никола Ковачевић**, Правни факултет Универзитета Унион (сарадник у настави)

Судије, јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца

- **Вида Петровић Шкоро**, некадашњи председник Врховног суда
- **Радмила Драгичевић Дичић**, судија Врховног касационог суда
- **Драгана Бољевић**, судија Апелационог суда у Београду
- **Омер Хациомеровић**, судија Апелационог суда у Београду
- **Радован Лазич**, заменик апелационог јавног тужиоца у Новом Саду, члан Државног већа тужилаца и председник Управног одбора Удружења тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије

Адвокати

- **Драгољуб Ђорђевић**, Београд
- **Слободан Бељански**, Нови Сад
- **Боривоје Боровић**, Београд
- **Зора Добричанин Никодиновић**, Београд
- **Божо Прелевић**, Београд
- **Владимир Бељански**, Нови Сад
- **Ана Тркуља**, Београд
- др **Катарина Голубовић**, Београд
- **Кристина Тодоровић**, Београд
- **Наталија Шолић**, Београд
- **Милена Васић**, Београд
- **Виктор Јухас Ђурић**, Суботица
- **Марија Миловановић**, Београд
- **Милан Марковић**, Панчево
- **Јована Ђорђевић Сијерић**, Београд
- **Татјана Ђорђевић**, Београд
- **Владимир М. Гајић**, Београд
- **Јовица Ђ. Тодоровић**, Београд
- **Слободан Ружић**, Београд

- Сеад Спаховић, Београд
- Урош Тешмановић, Београд
- Милош Павловић, Београд
- Предраг Васовић, Београд
- Александра Комлен Вукајловић, Београд
- Александар Оленик, Београд
- Ивана Соковић, Београд
- Ана Понтрели, Београд
- Дејана Спасојевић-Иванчић, Нови Сад
- Јован Шутовић, Ниш
- Михаило Павловић, Београд
- Ивана Милошевић, Београд
- Душан Игњатовић, Београд
- Вељко Милић, Нови Сад
- Стефан Дулић, Нови Сад

Удружења / организације

- Друштво судија Србије
- Београдски центар за људска права
- А 11 – Иницијатива за економска и социјална права
- Комитет правника за људска права – YUCOM
- Хелсиншки одбор за људска права у Србији
- Грађанске иницијативе
- Фонд за хуманитарно право
- Одбор за људска права Ниш
- Одбор за људска права Ваљево
- Одбор за људска права Неготин
- Центар за права детета
- NEOSTART
- Међународна мрежа помоћи – IAN
- Аутономни женски центар
- Psychosocial Innovation Network - PIN
- Београдски центар за безбедносну политику
- ASTRA
- Атина
- FemPlatz
- Центар за практичну политику
- Група 484
- Civil Rights Defenders
- Фондација за отворено друштво

---

[1] *Службени гласник РС*, бр. 98/06.

[2] *Службени лист СФРЈ*, бр. 7/71.

[3] *Службени лист СЦГ – Међународни уговори*, бр. 9/03, 5/05 и 7/05, и *Службени гласник РС – Међународни уговори*, бр. 12/10.

[4] *Службени лист гласник СФРЈ – Међународни уговори*, бр. 9/91.

[5] Европски суд за људска права (Велико веће), *Vinter and Others v. the United Kingdom*, бр. представки 66069/09, 130/10 и 3896/10, пресуда од 9. јула 2013. године, §§ 103-131.

[6] *Actual/Real Life Sentences*, СРТ (2007) 55.

[7] *Rec* (2003) 22.

[8] Члан 110. ставови 3. и 5. Статута (*Службени лист СРЈ – Међународни уговори*, бр. 5/01).

[9] Сви термини којима су положаји, професије, односно занимања, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.